

ANDT

Alkohol Narkotika Doping Tobak

Riktlinjer och handlingsplan
för personal, elever & vårdnadshavare

Vad gör man om
man är orolig för
en kompis eller
sig själv när det
gäller droger?

Broskolan
Örnsköldsviks Kristna Skola

ÖRNSKÖLD SVIKS KOMMUN

anger rekommenderade sätt att agera för skolans personal, en övergripande vägledning för skolan för att uppnå Örnsköldsviks policy för trygghet och säkerhet och delmålen i strategierna för drog- och brottsprevention i den del som skolan kan påverka. På nationell nivå utgörs grunden av dokumenten; Nationella ANDT-strategin, Nationella folkhälsomålen, ANDT i skollagen och i LGR22 och grundskolans kursplaner.

Handlingsplanen sammanställer rutiner och aktiviteter som tillsammans ska leda till att uppnå målen med tidsram och ansvar. Handlingsplan kan anpassas och kompletteras efter varje skolas förutsättningar utifrån identifierade behov, personalorganisation och årskurs. Fristående grundskolor uppmuntras skapa eget alternativt acceptera denna som sin egen.

Utifrån barnperspektivet har elevrådsrepresentanter deltagit i arbetet. Till exempel uttrycker elever att de vill att vuxna ska ha mer koll och vara pålästa inom området och att de ska våga fråga. Eleverna önskar att skolan lyfter ANDT med elever oftare, att det blir mer självklart att lärare eller elevhälsopersonal pratar med dem om dessa ämnen.

RIKTLINJER OCH HANDLINGSPLAN FÖR GRUNDSKOLOR I ÖRNSKÖLD SVIKS KOMMUN

Skolan ska vara en drogfri miljö och dessa riktlinjer är en vägledning i arbetet att nå nolltolerans av droger i skolan. Riktlinjerna är också ett stöd i arbetet att främja hälsa och god utveckling samt förebygga tillbud, olyckor och missbruk och ska vara en hjälp att motverka konflikter och utslagning bland elever på grund av missbruk. Dessutom ska den vara ett stöd för att motverka och förhindra nyrekrytering av elever till drogmissbruk och till en destruktiv livsstil. Handlingsplanen är ett stöd för att tydliggöra rollerna; vem som gör vad, när och hur. Den anger rutiner vid misstanke om användning av ANDT och vilka åtgärder och aktiviteter som ska vidtas för att nå målen. Skolor kan ha olika förutsättningar och behov, därför är det viktigt att den enskilda skolans handlingsplan anpassas till de åtgärder och aktiviteter som bäst behövs just där.

DROGFRI SKOLA

Örnsköldsviks kommun vill erbjuda alla elever bästa möjliga undervisning, ge alla möjlighet att nå bästa möjliga studieresultat och erbjuda en lugn, trygg och trivsamt arbetsmiljö. Skolan räknas som en arbetsplats med samma krav och skyldigheter som andra arbetsplatser inom kommunen och skall vara rök-, alkohol- och drogfri. Skolan har nolltolerans mot droger. Skolans lokaler, skolgård inklusive skolområdet utomhus ska vara en drogfri miljö.

Tobak:

Nolltolerans gäller all rökning och snusning. All rökning/snusning är förbjuden i skolans lokaler, på skolgård och skolområde utomhus samt vid aktiviteter anordnade av skolan. Tobak får inte förvaras inom skolans område.

Alkohol:

Nolltolerans för alkohol gäller inom och kring skolan och i samband med alla aktiviteter som sker i skolans regi. Alkohol får inte förvaras inom skolans område.

Narkotika eller dopingmedel:

Nolltolerans gällande alla former av narkotika i skolan, vilket enligt svensk lag är förbjudet att bruka, inneha, bjuda, sälja, förmedla samt förmedla kontakter mellan säljare och köpare m.m. Hit räknas även narkotikaliknande preparat som ännu inte narkotikaklassats samt dopingmedel.

VAD ÄR EN DROG?

Droger är substanser som är sinnesförändrande och/eller beroendeframkallande. Med droger avses: snus, cigaretter (inklusive e-cigaretter, pip- och råttobak vattenpipa, cigariller) nikotinfritt snus, alkohol, narkotika, icke medicinsk användning av läkemedel eller andra preparat som kan tas i berusningssyfte och som påverkar centrala nervsystemet, lättflyktiga lösningsmedel och gas (sniffning/boffning) samt dopningspreparat (inkluderas härefter i begreppet narkotika).

MÅL

Alla som arbetar i grundskolan i Örnsköldsviks kommun ska sträva efter att barn och ungdomar utvecklar en positiv livsstil och god självkänsla. I skolan ska alla elever och all personal känna sig säkra och trygga. Skolan ska verka för en trygg och hälsosam arbetsmiljö där alla trivs. Hälsoperspektivet ska genomsyra verksamheten där friskfaktorerna ska stå i fokus. Att främja samverkan och dialog med vårdnadshavare är en viktig del i arbetet då tidiga tecken och missbruk oftare kan upptäckas tidigt.

Målet är en drogfri skola och att alla elever i Örnsköldsvik kommuns skolor ska må bra och ha så god självkänsla att de inte tycker sig behöva eller vilja testa någon form av drog.

- Ambitionen är att all personal inom skolans verksamhet ska ha kunskap om fungerande hälsofrämjande metoder samt sätt att undvika droganvändning. Rektor och elevhälsa kan ge personal stöd.
- All personal ska veta hur man agerar vid misstanke om eller upptäckt av tobak- alkohol- eller narkotikaanvändning, samt reagera och agera aktivt.
- All personal som misstänker att elev far illa, via alkohol/droger eller på annat sätt, är skyldig enligt socialtjänstlagen att göra orosanmälan till socialtjänsten.

Mätbara mål

som sammanställs av elevhälsan årligen och delges skolan:

- Behålla våra barn och ungdomar tobaksfria.
- Senarelägga elevers eventuella alkoholdebut till efter 18 års ålder.
- Minska antal barn och ungdomar som provar och brukar droger.
- Öka andelen elever som avstår från att prova droger om de erbjuds.

SKOLAN ARBETAR BÅDE FRÄMJANDE OCH FÖREBYGGANDE

Främjande arbete på skolan ska finnas för att bygga trygga, starka individer och skapa goda relationer med elever, vårdnadshavare och samarbetspartners. Att elever trivs och lyckas bra i skolarbetet, har hög skolnärvaro och goda lärar- och kamratrelationer är exempel på skyddsfaktorer, liksom att skolan har god dialog och samverkan med hemmen samt att föräldrastöd erbjuds. Ett bra bemötande och ett gott klimat bidrar till trygghet och gemenskap samt ger goda förutsättningar för eleven att avstå droger.

Förebyggande arbete fokuserar på att minska riskfaktorer som identifieras, ofta bland riskgrupper men också på att hålla skolans område rökfritt och STAND otillgängligt, förse elever med fungerande verktyg till att kunna säga nej och uppmuntra föräldrars restriktivitet.

Elev- och föräldrasamarbete ANDT

- Information om skolans ANDT riktlinjer och handlingsplan får vårdnadshavare på föräldramöte.
- Information om skolans ANDT riktlinjer och handlingsplan får elever av sina klassförestandare/mentorer.
- ANDT riktlinjer diskuteras i elevråden varje läsår.

ANDT – förebyggande arbete

- Hälsosamtal med elever i förskoleklass, åk 4 och åk 7 genomförs av skolsköterskor.
- Utbildning av elever i ANDT-frågor sker via undervisningen.
- Fortbildning till personal om droger sker kontinuerligt.
- All personal ska hjälpa till att upprätthålla skolans regler. Det innebär ex. att personal aktivt ska ingripa och agera mot elevers rökning/snusning.

Samarbete med närsamhället

- Skyltar om Rökfri skolgård upplyser alla om rökförbudet som befinner sig på skolgården. Tillsyn av skolans område som rökfri zon utförs av samhällsbyggnadsförvaltningen.
- Polis kan besöka samt utföra brottsförebyggande sök med narkotikahund för att minska risk för tillgänglighet av narkotika, under tider då inga elever befinner sig på skolan.
- Elevers möjlighet till inköp av tobak och till rökning reduceras genom att närliggande butiker får information om skolans ANDT-riktlinjer. Kontakt kan tas med butik.
- Reducera möjlighet till rökning/snusning och alkoholintag genom kontrollköp utförs på närliggande butiker; utförs av tjänstemän från hälsa/miljö och polis.
- Samverkan kan ske med den Lokala Trygghetsgruppen utifrån lokala behov i området som med aktiviteter och insatser kan stärka skyddsfaktorer för unga.

DU SOM ARBETAR I SKOLAN

Personal inom skolverksamhet ska bidra till att målen för det tobaks- alkohol- och narkotika-förebyggande arbetet uppfylls. Riktlinjerna ska hjälpa personal och andra vuxna att vara tydliga mot barn, ungdomar och föräldrar/vårdnadshavare när det gäller regler kring ANDT.

Förhållningssätt och regler för personal:

- Rökförbud gäller för all personal anställd i Örnsköldsviks kommun under arbetstid samt på skolans område.
- Personal ska vara tobaksfri i sina möten med barn och ungdom.
- Personal får ej vara påverkad av alkohol eller narkotika i tjänst.
- Personal utgör föredömen för elever och utövar hälsofrämjande ledarskap.
- All personal i skolan agerar aktivt i ANDT-arbetet.

VAD SÄGER LAGEN?

- Skolan är skyldig att skydda barn och ungdomar från narkotika, enligt FN:s Barnkonvention.
- Alla skall ha en trygg arbetsmiljö och att skolan är skyldig att förebygga ohälsa och olycksfall, som bl. a kan orsakas av narkotika, enligt Arbetsmiljölagen.
- All personal på skolan har skyldighet att orosanmäla en elev som använder eller misstänks använda narkotika, enligt Socialtjänstlagen.
- All befattning med narkotika är olagligt t.ex är det olagligt att bruka, inneha, bjuda, sälja eller förmedla en kontakt, enligt Narkotikastrafflagen.
- Rökning är förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdom, det inkluderar skolgårdar eller motsvarande skolans områden utomhus, enligt Tobakslagen.
- Enligt dopinglagen får anabola steroider endast hanteras för vetenskapliga och medicinska ändamål.
- Personal kan omhänderta alkohol och droger som förvaras i skolans lokaler, ex elevskåp, enligt Skollagen.
- Skolan skall motverka missbruk av narkotika, enligt Skollagen.
- Avstängning av elev från undervisningen kan ske om elevens beteende stör eller hindrar utbildningens bedrivande eller elevens uppförande på annat sätt på inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero, enligt Skollagen och skolans ordningsregler.
- Rektor kan besluta om att avstänga elev från undervisningen helt eller delvis i praktiska moment och prao eller under utredningstiden, på grund av säkerhet och risker för sig själv, för andra elever och personal, enligt Skollagen 5 kap 14§. Skolan skall informera och samråda med socialtjänsten.
- Bildningsnämnden tar slutgiltigt beslut.

Vad gör jag om...?

TOBAK

HANDLINGSPLAN vid misstanke om tobaksanvändning under skoltid

Vad gör jag...

...om jag misstänker eller upptäcker att en elev använder tobak under skoltid?

1. Jag talar med eleven och informerar att all skoltid är tobakfri och uppmanar att släcka cigaretten/lägga ut snusen, tar hand om tobaksvaran, vilken kan hämtas ut av vårdnadshavare efter skoltid.
2. Jag kontakter rektor och informerar elevhälsan.
3. Jag ser till att vårdnadshavare kontaktas.
4. Tobaksavvänjning ska erbjudas vid behov och tillfälle för uppföljning bokas.

...om beteendet upprepas

1. Jag ser till att vårdnadshavare kontaktas om överträdelse upprepas
2. Om vårdnadshavare sanktionerar beteendet gör jag en skriftlig orosanmälan till socialtjänst.
3. Tobaksavvänjning ska erbjudas vid behov och tillfälle för uppföljning bokas

...om jag ser en vuxen person använda tobak på skolområdet?

1. Jag informerar xxx om att tobaksförbud gäller och att skolan står för att vara en hälsofrämjande miljö.

ALKOHOL

HANDLINGSPLAN vid misstanke om alkohol-bruk, -innehav, -langning eller försäljning

Vad gör jag...

...om jag misstänker eller upptäcker att en elev är påverkad av /dricker alkohol under skoltid eller i anslutning till skola?

1. Jag kontakter rektor omgående, informerar elevhälsan och talar med elev om vad som föranlett misstanke om missbruk av alkohol.
2. Jag tar hand om elev och tar elev åt sidan, om möjligt avskilt. Personal stannar hos elev hela tiden och ringer 112 vid behov.
3. Jag kontakter vårdnadshavare som uppmanas hämta sitt barn omgående.
4. Samtal förs med vårdnadshavare och elev om att skolan avser att göra en orosanmälan av eleven till socialtjänsten.
5. En skriftlig orosanmälan till socialtjänsten görs av berörd personal, enligt § 14.1 SoL.
6. Vid behov upprättar skolan en plan för eleven i samråd med elevhälsa och/eller andra berörda.

...om jag upptäcker elev som langar/säljer /förmedlar ANDT i anslutning till skolområdet?

1. Jag kontakter elevens förälder/vårdnadshavare omgående
2. Rektor gör en anmälan till polis
3. Berörd personal gör en orosanmälan till Socialtjänsten
4. Vid behov upprättar skolan en plan för eleven i samråd med elevhälsa och/eller andra berörda.

NARKOTIKA (inklusive dopningsmedel)

HANDLINGSPLAN vid misstanke om narkotikabruk, innehav, överlåtelse, förmedling

Vad gör jag...

...om det finns en oro för en elev över tid (som kännetecknas av mer skolk, sena ankomster, sämre motivation) och misstankar om att eleven använder narkotika.

1. Jag informerar rektor och elevhälsa.
2. EHT och rektor gör en bedömning om samtal ska hållas med eleven.
3. Samtal med eleven och vårdnadshavare kontaktas
4. Kvarstår oron görs en orosanmälan till socialtjänsten (fortsätt enligt 5-7 nedan)

...om jag misstänker eller får kännedom om att elev använder, innehar el överlåter narkotika under skoltid eller anslutning till skola?

1. Jag kontaktar rektor omgående, och informerar elevhälsan och talar med elev om vad som föranlett misstanke om drogmissbruk. Rektor gör en polisanmälan vid misstanke om narkotikabrott. Polisen konsulteras kring fortsatt hantering.
2. Jag tar hand om elev och tar elev åt sidan, om möjligt avskilt. Personal stannar hos elev hela tiden och ringer 112 vid behov.
3. Jag kontaktar vårdnadshavare som uppmanas hämta sitt barn omgående.
4. Samtal förs med vårdnadshavare och elev om att skolan gör en orosanmälan till socialtjänsten. Under samtalet ombeds vårdnadshavare att lämna medgivande till Socialtjänsten om att de får bryta sekretess så att Broskolan kan få information om att eleven lämnar drogtest och deltar i socialtjänstens åtgärder.
5. En skriftlig orosanmälan till socialtjänst görs av berörd personal enligt § 14.1 SoL.
6. Valfärdförvaltning gör utredning där drogtest eventuellt kan ingå.
7. Vid behov upprättar skolan en plan för eleven i samråd med elevhälsa och/eller andra berörda

HANDLINGSPLAN - hantering av tips

- Det man tycker är avvikande och elever man är orolig för, ska omgående meddelas till rektor.
- Rektor samlar in fakta och informerar i sin tur, vid behov, all personal om situationen.
  - ⇒ tips/drogtecken hos elever
  - ⇒ om skolk hos elever ökar, och om elever uppvisat ett avvikande beteende
  - ⇒ om personer som normalt inte brukar besöka skolan/skolgården börjar vistas där
  - ⇒ om stölder och snatterier ökar och elever blir av med kläder och värdesaker på ett oförklarligt sätt
  - ⇒ om elever börjar låna pengar av andra och visar ett beteende att helt plötsligt vara utan pengar
  - ⇒ om våld och hot ökar bland elever och om raster och håltimmar blir oroliga
  - ⇒ om vandalisering av lokaler, inventarier och elevers egendom ökar
- Rektorn kontaktar polis för att lämna tips om det som framkommit och ev. söka rådgivning.

DOKUMENTATION

Samtliga åtgärder som vidtas enligt denna handlingsplan ska dokumenteras. Avstängning ska föregås av skolans utredning, som snarast underställs Bildningsnämnd.

IMPLEMENTERING AV ANDT - RIKTLINJER OCH HANDLINGSPLAN

- Huvudmannen ansvarar för förankring av handlingsplanen för ANDT i skolenhetens ledningsgrupp.
- Skolchefen ansvarar för att handlingsplanen för ANDT är väl känd och följs i skolenheterna.
- Rektor ansvarar för att all personal, verksam i kommunala grundskolan, ges ANDT-kunskaper.
- Mentorer ger information om ANDT till föräldrar/ vårdnadshavare på föräldramöten.
- Klassföreståndare/mentorer informerar alla elever om ANDT.
- Rektor ansvarar för att ANDT diskuteras i elevråd en gång per läsår.
- ANDT riktlinjer och handlingsplan finns publicerad på skolans hemsida.
- ANDT kan anpassas till varje skolenhet efter lokala förutsättningar och behov som personalorganisation och årskurs.

UPPFÖLJNING

I det systematiska kvalitetsarbetet görs kontinuerlig uppföljning av elevhälsan. Revidering sker vart tredje år i samverkan mellan elevhälsans representanter och skolans personal.

UTVÄRDERING

Mätbara mål som visar på ANDT-situationen bland elever sammanställs av elevhälsan och delges skolan personal utifrån elevhälsosamtal, statistikunderlag elever i F-klass, åk 4 och åk 7, eller liknande elevenkät samt ur CAN drogvaneeundersökning åk 9 som görs vartannat år.

MER INFORMATION

Lokala kontakter

**ÖRNSKÖLD SVIKS
KOMMUN**

Mottagningsgruppen, socialtjänsten 0660-88 807, vfmottagningsgruppen@ornskoldsvik.se

Föräldrabyrån, kontakta oss vid funderingar eller stöd i föräldraskapsfrågor.
0660- 889 85, www.ornskoldsvik.se/foraldrabyran

Behandlingsteamet 076-142 82 67, behandlingsteamet@ornskoldsvik.se

Fältgruppen 070-343 60 25, 073-275 10 89, faltgruppen@ornskoldsvik.se

Områdespoliserna 010-56 80 847

ANDT-samordnare 073-274 62 83